

Sagan om havreälgen Fredrik

Det fanns inget överflöd av föda hos älgarna, men det räckte ändå till alla eftersom de delade både på arbetet och maten så rättvist de kunde.

Ingen älg behövde någonsin gå hungrig när mörkret föll över skogen.

Var det någon av älgarna som var sjuk eller gammal och svag, såg de andra till att även de fick mat och en stor gran att stå under.

Genom generationer var det tradition av att när det om våren kom småälgar hjälptes alla till att ta hand om dem. De gamla stånghornade älgarna med fåtalet taggar kvar kände en inte så liten stolthet i bröstkorgen när de såg pinnjurarna hoppa runt bekymmersfria och fyllda av iver.

Ibland var det så att det kom någon utstött och ensam älg, långväga från den andra skogen bortom älven. Men hos älgarna var alla välkomna även om de hade en alldeles så ruggig och sliten päls. Bara man hjälpte till så gott man kunde så var alla nöjda, för de visste att alla är olika och att var och en bidrar med det han kan.

De var fattiga, men de hade trots allt varandra.

Flockens och familjens väl gick före de egna bekymren, vilket gav harmoni och trygghet då ingen lämnades utanför.

Men älgarnas blomstringstid var över, nu stundade förändringens tidevarv.

De kände på sig längs ryggmärgen att en stor fara närmade sig.

Det var inte den vanliga oron om brist på föda eller den iskalla vintern, det var någonting helt annat.

Egoismens tid hade kommit till älgskogen.

Han namn var Fredrik, men hade öknamnet "havreälgen".

Han kallades så eftersom han gick på den redan fullmogna åkern och betade, utan att trampat jorden, utan att ha varit med och spridit de små havrefröna, utan att ha vattnat eller sett till att ogräset inte fått fäste.

– Skäms på dig, sa de andra älgarna till att börja med. – Du får allt vara med och dra ditt strå till stacken du också, men "havreälgen" brydde sig inte om vad de andra sa, han stod nonchalant kvar och molät allt han kom åt. De andra försökte att språka förstånd med havreälgen, men inget hjälpte.

Till slut sa älgarna – låt han vara, vi klarar oss utan honom!

Havreälgen visste att nog behövde de honom, men jag klarar mig bäst själv – frustade han.

– Han ruskade på sin päls och brölade så att det skakade i trädtopparna:

– Se på mig, jag är ung och stark och behöver ingen hjälp av någon i denna skog.

– Jag är minsann ingen vanlig älg, sa havreälgen och sträckte på sin hals,

jag är en superälg och se på min enorma krona, sa han när hans blöta ögon bligade ner på de andra.

– Ni är de sovande älgarna som inte vet ert bästa, basunerade han ut.

– Jag vill inte hjälpa någon av er krakar som är så dumma att ni tänker på någon annan än er själva, samtidigt uppmanade han småtjurarna att följa hans exempel.

– Följ med mig, vi är de "nya" älgarna och är mycket bättre än de gamla, hos mig får ni det bättre, ta er först och främst vad ni själva vill ha.

Tyvär blev det så att en del av småtjurarna nickade med sina små pinnhorn och gjorde som han sa. För det är så att vid yngre dar är det lätt att lyssna till den älg som brölar högst, och inte till den som tänker efter och frågar vad de andra tycker.

Ofta är det så att många lyssnar mest till den som har nånting nytt och kommer med fagra löften om rikedom och överflöd.

Inte var det så att älgarna ville ha ett annat system, men de lyssnade ändå storörat till "havreälgens" skryt om hur bra han hade det, ensam och "fri" utan vardagsslitet till det gemensamma. Han gjorde en egen historiebereskrivning som inte hade ett uns av sanning i sig, utan byggde på skrönor vars ursprung inte fanns att uppbringa. Han stal de gamla älgarnas ord men gav dem en annan innebörd som doldes väl.

Havreälgen Fredrik tänkte inombords: -här på åkern finns ju allt serverat som jag vill ha, och får jag bara tillräckligt med anhängare så klarar jag mig gott.

Mina kompisar ska få allt de vill ha, och det ska jag ta från de sjuka, gamla och svaga landsbygdsälgarna, de kan minsann stå utanför.

Men blott att historien var ny och lät bättre gjorde att fler anhängare gick från den ursprungliga flocken och splittringen blev oåterkallelig.

Ett par år gick och den tidigare så välväxta grödan på åkern minskade i takt med att havreälgarna blev fler. Till slut var det bara de äldsta tjurarna med de långa haksäckarna och älgkorna med den gråa raggen som knogade och slet, för att hålla ordning så att grödan skulle räcka till alla de som inte orkade eller kunde själva.

Missväxt och sjukdomar härjade på åkern och hela älgstammens existens hotades. De svagaste älgarna blev snart föda åt vargflocken, som blev större, hungrigare och aggressivare för varje byte som fälldes.

Flera av "havreälgens" anhängare tog de bästa reviren vid soliga skogsgläntan och motade bort varje älg som försökte ta sig in för att få dela lite av födan. De svagaste älgarna hänvisades till stenslutningarna eller myren där de fick klara sig själva.

Ännu mer mat och större revir blev ledstjärnan för havreälgarna.

Och konstigt var det. För de orkade själva inte ens äta upp all mat på sitt eget område, men vad gjorde väl det när de kände sig förmer än de vanliga älgarna.

Borta var de hundratals år av möda och bestyr som älgarna gjort med endast en tanke i huvudet: tron på att deras avkomlingar skulle få det bättre än de själva haft det.

Tidigt en morgon innan daggen gått ur marken stod havreälgen Fredrik som vanligt i sin favoritglänta och tittade ut på sina marker. Han var han lite ånger att han hade splittrat flocken. Problemen började likafullt hoppa sig, födan räckte inte och älgarna bråkade mest med varandra.

Ett fåtal av de starkaste tog det mesta av allt, och missnöjet grodde bland de som behandlats orättvist.

De kvarvarande älgarna började nu förstå sanningen hur det egentligen fungerade på åkern.

Vi kan inte hålla på och slåss med varandra, vi har nog med fiender ändå.

– Om vi alla hjälps åt så kan vi klara av det – sade de en efter en. Då kan vi skörda av våra gemensamma arbetsinsatser och ge till de som bäst behöver det.

Det heter solidaritet, då var och en ger efter förmåga och får efter behov.

Faktum är att om vi älgar håller ihop så klarar vi faktiskt av det mesta.

För en sak är säker, vi älgar behöver varandra.

Per Lawén